

Kapitel 6

1. Fundera på följande delfrågor utifrån de olika normativa teorierna. Hur skulle en förespråkare för respektive teori kunna resonera? Finns det oklarheter i exemplet som påverkar hur det ska bedömas utifrån någon av teorierna?
  - a) Det finns en stor tomt i staden där det bor en gammal farbror i ett gammalt litet hus, ett av de äldsta som finns kvar i innerstaden, med sina katter. Farbrorn börjar visa tecken på demens. Men han vill själv mycket gärna bo kvar. Petra vill se till att farbrorn blir förklarad dement så att han tas in på äldreboende, och eftersom han inte har någon släkt så kommer huset att auktioneras ut, och då vill hon riva det och bygga ett kasino. Det finns många i staden som reser till en angränsande stad för att spela på kasino, så hon tror att det kommer att kunna bli lönsamt. Hur bör Petra agera? Vad bör du göra om du kan påverka skeendet?
  - b) Ett tåg susar fram på ett järnvägsspår och håller på att köra över ett litet barn som ligger på rälsen ensam och leker. Du sitter i ett kontrollrum och ser detta hända. Du kan styra om tåget så att det kör in på ett annat spår, men där står ett annat tåg så i kollisionen kommer båda tågen att förstöras. Du vet också att det sitter fyra damer på det tåget som går. Det stillastående tåget är tomt. Om tågen kolliderar är det en mycket stor risk att damerna kommer att omkomma. Du kan styra om tåget eller låta det fortsätta. Vad bör du göra?
  - c) En liknande situation som b) ovan, men på tåget sitter istället två fångar fastkedjade som ska till sin rättegång, samt två fångvaktare. Fångvaktarna kan hinna hoppa av tåget om du ger nödsignal, men fångarna hinner inte släppas loss (det kräver en procedur med flera nycklar som tar flera minuter), så fångarna kommer att omkomma i kraschen. Vad bör du göra?
  - d) Samma situation som ovan fast på tåget finns tio spädbarn och en sjuksköterska. Hon kan hinna hoppa av tillsammans med två av barnen, men inte rädda flera. Hur ska du göra? Hur bör hon göra?
  - e) Du pendlar till jobbet. Det gör också många andra. Du kan välja mellan buss eller bil. Det är ofta köer och bussen måste stanna för att plocka upp passagerare. Eftersom få nyttjar bussen är biljetten

dyr. Om alla åkte buss skulle det ta 25 minuter till jobbet för dig, biljetten skulle vara billigare och det skulle gå fler bussar. Nu tar det 40 minuter med bil på grund av alla köer. Men med bussen tar det 50 minuter, eftersom den måste stanna vid hållplatserna, och du måste vänta några minuter utanför jobbet innan det öppnar, eftersom det går så få bussar. Vad ska du göra?

- 2 Argumentera för följande påståenden genom att använda okunnighetens slöja som tankeexperiment:
  - a) Kvinnor och män bör ha lika lön för lika arbete
  - b) Barn borde få rösta
  - c) Alla i samhället borde få en inkomst från staten, oavsett omständigheter
  - d) Dödsstraff är felaktigt
  - e) Det ska finnas informationsteknik (exempelvis dator, iPad, o.s.v.) tillgänglig för alla medborgare genom utlåning vid biblioteken, både för kortlån och längre lån

- 3 Diskutera huruvida man kan ha negativ eller positiv rätt (eller varken eller) till nedanstående saker, enligt en rättighetsetiker. Motivera dina svar.
  - a) Dricksvatten
  - b) Liv
  - c) Den egna kroppen
  - d) Att ha husdjur
  - e) Sådant som är skapat av en själv
  - f) Föremål man hittat (som ingen annan har rätt till)
  - g) Egendom
  - h) En god utbildning
  - i) Information
  - j) Nya jeans varje månad

EXEMPEL – FÖRVÄNTAD VS FAKTISK NYTTA (se sidan 165 i boken):

Anta att Stina köper en lott som kostar 100 kronor i ett lotteri där enda priset är att den vinnande lottens köpare får 1000 kronor, och där det finns 100 lotter. Det är då 1% chans att hon ska vinna 1000 kronor. Anta att Stina faktiskt vinner. Handlade hon rätt? Enligt principen om faktisk nytta så hade hennes handling mer faktisk nytta (för henne själv, i alla fall), än den alternativa handlingen att inte köpa någon lott. Men den förväntade nyttan var lägre av att köpa lotten (eftersom lotten var så oproportionerligt dyr i relation till vinsten och sannolikheten för vinst), och hon borde därför inte ha köpt lotten.